

AJANKOHTAISTA

Kasvatustieteen päivät Turussa 27.–28.11.2008

Sirkku Rautakilpi

Kasvatustieteen päivät keräsi Suomen Turkuun 27.–28.11.2008 kasvatustieteilijöitä kautta maan. Päivien teemana oli koulutuspolitiikka ja etenkin sen muutos, kuten myös edellisillä Turun kasvatustieteen päivillä vuonna 2001. Aihe on edelleen ajankohtainen. Ylikansallinen koulutuspolitiikka luo paineita Suomen koulutusjärjestelmälle. Pyrkimys samankaltaistaa koulutusta ja koulutuksellisia polkuja Euroopan tasolla sekä koulutuksen yhä selkeämpi markkinavetoisuus vaikuttavat koulutuksen käytännön järjestelyihin kaikilla koulutustasoilla. Koulutus ja sen ongelmakohtat erityisesti perusopetuksen osalta ovat olleet koko talven kestoaiheita mediassa. Rajanvetoa yksilön, vanhempien ja koulun vastuista ja niiden jakautumisesta on käyty niin kahvipöytäkeskusteluissa kuin hallitustasollakin.

Päivien pääpuhujina toimivat Lontoon yliopiston (Institute of Education) professori Geoff Whitty ja Turun yliopiston kasvatussociologian professori Bernadette Baker. Whitty tarkasteli esityksessään koulutuspolitiikan markkinoitumista, joka näkyy kaikilla koulutuksen tasoilla ja laajalti kansalaisten elämässä. Markkinat määräävät pitkälti koulutustarjontaa ja koulutuksen resurssien jakautumista. Koulutuksen kvalifikaatiotehtävä korostuu ja opiskelijoiden oma vastuu opintojensa käyttöarvosta kasvaa. Whitty ei keskittynyt esityksessään pelkästään brittiläisen koulutuspolitiikan muutosten kuvaamiseen ja analysointiin vaan vertasi näitä myös pohjoismaiseen ja erityisesti suomalaiseen kehitykseen.

Whittyn mukaan markkinavetoisesta uusliberalistisesta kehitystrendistä on vaikea pyristellä eroon, vaikka sen puutteet havaittaisiinkin. Tutkintojen lukumäärään tai säästettyihin kustannuksiin per tuotantoyksikkö perustuvia määrällisiä mittareita on helppo puolustaa ja toteen näyttää. Esimerkiksi kymmenen vuoden päästä mahdollisesti lisääntyvä sosiaalinen hyvinvointi sen sijaan on vaikeasti todennettavissa ja luvattavissa etukäteen. Näin koulutuspolitiikan muutos ei näytä ainakaan lähiaikoina suunnistavan kohti yhteisöllisempää mallia. Whittyn väittämät perustuivat laajoihin empiirisen tutkimuksen tuloksiin.

Bernadette Baker alusti puolestaan ylikansallistuvista opetussuunnitelmista. Bakerin puheessa ahdas amerikkalais-eurooppalainen näkökulma sai mielenkiintoisia tuulahduksia muualta maailmasta ja filosofis-yhteiskuntatieteellisiltä kentiltä. Globalisoituvassa maailmassa opetussuunnitelmien tarkoituksenmukainen ja ylikansallinen kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää. Maailmankansalaisia ei kasvateta pelkällä kansallisella näkökulmalla. Monikansallinen yhteistyö ja opetussuunnitelmatutkimus voisi löytää niitä keskeisiä tekijöitä joilla globaali vastuu, talous ja koulutus voitaisiin linkittää palvelemaan kestävä kehityksen tarpeita. Bakerin esitystä voi pitää eräänlaisena linjapuheena tulevaisuuden opetussuunnitelmatutkimukselle.

Päiville oli ilmoittautunut yhteensä 624 osallistujaa. Esityksiä kuultiin reilut 350 yhteensä 26 teemaryhmässä. Kansainvälistä väriä edustivat pääpuhujien lisäksi ainoastaan kaksi osanottajaa Virosta ja yksi espanjalainen vaihto-opiskelija. Päiviä voi siis pitää varsin supisuomalaisina. Symposiumeja kokoontui yhteensä neljä. Näitä olivat Oppiminen, koulutus ja aivot, Koulutuksen ja opettajuuden tulevaisuus ja professori Erkki Olkinuoran juhla-

symposium: Opetuksen ja koulutuksen laadun arviointi. Lisäksi kokoontui Kauhajoen ikäviä koulusurmia käsittelemään oma symposiuminsa otsikolla Polarisaatio, valta ja koulutus – näkökulmia nuorten pahoinvointiin. Osallistujia symposiumit keräsivät reilusti yli 50. Päiviä edelsivät erityispedagogiikan ja feministitutkijoiden omat erityistapaamiset.

Haastateltuani ryhmien vetäjiä kasvatustieteen päivien annista nousi esiin muutamia harkintaa ja kehittämistä vaativia seikkoja. Ensinnäkin tieteenalan monimuotoisuus näkyi teemaryhmien runsautena ja esitysten suurena kirjona. Tämä sinänsä hyvä asia verotti kuitenkin kunkin yksittäisen ryhmän yleisön määrää. Tämä vaikutti ryhmien toimintaan. Laajemmalla yleisöpohjalla olisi esimerkiksi keskustelua saattanut olla enemmän. Omassa kotiryhmässä myös pysyttiin melko tiukasti. Pelkästään omassa pienryhmässä pysyttelemistä ei silti suositellisi kenellekään, vaikka luonnollisesti aiheet ovat läheisiä ja siksi mielenkiintoisia. Liian pitkälle viety erikoistuminen hankaloittaa etenkin nuorilla tutkijoilla tieteenalan kokonaisnäkömyksen syntymistä. Vähän vieraamman ryhmän seuraamisesta saattaa myös saada suuren hyödyn itselleen tutkijana ja omalle tutkimustyölleen.

Joidenkin osallistujien mielestä esitysten karsiminen vieläkin kovemmalla kädellä voisi nostaa esitysten ja päivien tasoa. Tähän voisi ehkä kiinnittää jatkossa enemmän huomiota. Olisiko tarpeen siirtää esimerkiksi projektiesittelyt ja hankkeiden alustavat virittelyt oman otsikkonsa alle ja omaan ryhmäänsä? Näin teemaryhmien profiloitumista voitaisiin lisätä. Nyt kävi välillä niin, että jonkin teemaryhmän esitykset saattoivat liittyä hyvin löyhästi tai ei ollenkaan teemaryhmän varsinaiseen aihealueeseen. Riman nostamiseen olisi varaa, koska päivien suosio on näinkin vahva. Korkea kansallinen taso poikii myös kansainvälistä osaamista. Tason nostossa apuna voisi olla abstraktien vaatimusten kiristäminen. Näin ryhmän vetäjä voisi paremmin arvioida työn soveltuvuutta ryhmäänsä ja sen tasoa. Paperimuotoisten esitysten vaatimusta väläyteltiin myös yhtenä vaihtoehtona.

Kasvatuksen historian tutkijoiden kannalta erityisen kiinnostavaa ja ilahduttavaa oli kasvatuksen historian ja filosofian tutkimus -teemaryhmän monipuolinen ja runsas anti. Ryhmässä oli esityksiä lähes parikymmentä. Näistä selkeitä kasvatuksen historian esityksiä oli noin kymmenkunta. Puheenjohtajina ryhmässä toimivat Marjo Nieminen, Simo Skinnari, Juhani Tähtinen ja Minna Vuorio-Lehti. Esitysten aikaskaala liikkui 1850-luvulta lähihistoriaan. Mukana oli diskurssianalyttistä, tapaus-, haastattelu- ja henkilöhistoriallista tutkimusotetta. Ehkä historian teemaryhmän eriytyminen filosofian tutkimuksesta voisi jatkossa tuoda kasvatuksen historian tutkimukselle enemmän aikaa, tilaa ja näkyvyyttä?

Tämän teemanumeron aihealueeseen liittyen oli silmiinpistävää selkeisiin metodisiin pohdintoihin keskittyvien esitysten vähyys. Tämä on huomattavaa etenkin siksi, että tutkimusmenetelmien ja aineistojen kirjo jatkaa kasvuaan ja aihe on viime vuosina noussut kansainvälisillä foorumeilla erityisen kiinnostuksen kohteeksi. Esityksissä oli huomattavan yleistä erityisesti triangulaation käyttö ja useiden erilaisten ja eri tavoin käsiteltyjen aineistojen samanaikaisuus tutkimuksessa. Myös eräänlaista metodista vapautumista oli aistittavissa. Eräässä ryhmässä esimerkiksi todettiin: ”meidän tutkimusmetodimme on muuttunut marginaalisesta yleiseksi, hivuttautunut vähitellen muihinkin teemaryhmiin ja tullut salonkikelpoiseksi.”

Verkostoitumisen kannalta päivät olivat jälleen kerran antoisat. Esimerkiksi vertailevan koulutustutkimuksen teemaryhmä oli kasvattanut suosiotaan ja tämä poikikin ajatuksen vertailevan kasvatustutkimuksen verkoston perustamisesta. Lisäksi avattiin vertailevan tutkimuksen sähköpostilista, johon tätä kirjoittaessa on jo liittynyt noin nelikymmentä tutkijaa. Listan tavoitteena on tukea yhteydenpitoa ja ajatusten vaihtoa vertailevaa koulutustutkimusta tekevien tutkijoiden kesken, tiedottaa ajankohtaisista tapahtumista ja tuoreista tutkimuksista sekä tulevista tapahtumista, kuten seminaareista ja kongresseista.

Lisäksi suunniteltiin kahden uuden erityisteemaryhmän/-verkoston (filosofian ryhmän ja perhe, vanhemmuus ja kotikasvatus -ryhmän) perustamista.

Päivillä jaettiin Suomen kasvatustieteellisen seuran väitöskirjapalkinto KT, FL Pasi Reinikaiselle (Jyväskylän yliopisto) ja gradupalkinto KM ClaryAnn Stillille (Åbo Akademi). Iltilaisuudessa paljastettiin professori Erkki Olkinuoran muotokuva. Olkinuora eläköityi 1.9.2008 kasvatustieteen professorin virasta. Päivistä on tekeillä kokoelmajulkaisu johon muun muassa suomennetaan molempien pääpuhujien esitykset. Kiitän ryhmien puheenjohtajia avusta ja ideoista tämän konferenssiraportin kirjoittamisessa.

KM, FM Sirkku Rautakilpi on jatko-opiskelija Turun yliopiston kasvatustieteen ja kulttuurihistorian laitoksilla.

Kansainvälinen *Oral History and Ethics* -symposiumi Helsingissä 3.-4.12.2008

Ulla Savolainen

FOHN eli *Finnish Oral History Network* on suomalaisten muistitiedosta kiinnostuneiden tutkijoiden verkosto. Verkosto toimii muistitietotutkijoiden yhteistyötä vahvistavana yhdyssiteenä järjestäen kansainvälisiä ja kotimaisia tutkijatapaamisia ja seminaareja. Verkoston tavoitteena on lisätä muistitietotutkimuksen näkyvyyttä sekä toimia avoimena ja vapaa-intoisena yhteisönä kaikille tutkijoille, jotka ovat kiinnostuneita muistitietotutkimuksesta, muistitiedon keräämisestä ja muistitietotutkimuksen metodologiaan liittyvistä kysymyksistä. FOHN -verkosto on yhteydessä myös moniin kansainvälisiin muistitietotutkimuksen tutkijaverkostoihin ja organisaatioihin.

FOHN -verkosto perustettiin vuonna 2002, mutta jo tätä ennen suomalaisten muistitietotutkijoiden tapaamisissa oli ollut esillä ajatus yhteistyöverkoston tarpeellisuudesta. Yhteisö sai virallisesti alkunsa vuonna 2002 Joensuun yliopistossa järjestetyssä tohtorikoulutettavien tapaamisessa ja jo samana vuonna järjestettiin Helsingissä kaksipäiväinen tohtorikoulutettaville tarkoitettu *Oral History – The Challenges of Methodology* -seminaari, jonka pääpuhujina olivat kansainvälisesti tunnetut muistitietotutkijat Alessandro Portelli (University of Rome, La Sapienza) ja Jorma Kalela (Turun yliopisto). Portelli kommentoi seminaarissa myös opiskelijoiden esitelmiä. Helsingin seminaaria seurasi keväällä 2004 *Methodological Choices in Oral History* -symposiumi Turun yliopiston kulttuurien tutkimuksen osaston tutkijakoulussa. Tämän symposiumin pääpuhujina olivat Alessandro Portelli ja Vieda Skultans (Bristol University, UK). Verkosto jatkoi muistitietotutkimukseen liittyvien tapahtumien organisointia. Marraskuussa 2006 Helsingissä pidettiin kansainvälinen *Memory and Narration. Oral History Research in Northern European Context* -symposiumi, jonka FOHN -verkosto järjesti yhteistyössä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran, Kulttuuristen tulkintojen tutkijakoulun ja Helsingin yliopiston folkloristiikan oppiaineen kanssa. Vuoden 2006 symposiumin pääpuhujina olivat Ronald Grele (Columbia University, USA) ja Joanna Bornat (Open University, UK).